ISSN 3083-6654 (Print) ISSN 3083-6662 (Online)

UDC 373.3.091.33:82-34
doi: https://doi.org/10.15330/clid.3.2.149-159

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКОКАЗКИ ТА ДИДАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ ВИВЧЕННЯ

THE EDUCATIONAL POTENTIAL OF ECO-FAIRY TALE AND DIDACTIC APPROACHES TO STUDYING IT

Галина Сохань
КЗ ЛОР "Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти", Україна
ORCID: https://orcid.org/0009-0007-3777-1983

Abstract. The article analyzes the educational potential of eco-fairy tales – specifically *The Saved Forest*, *Primroses*, and *Guardian of Purity* by Fr. Oleh Kobel; *Christmas in the Forest* by Khrystyna Valko; *Archie* by Kateryna Yehorushkina; *Firefly and Little Windmill* by Olena Skulatova; *The Primeval Forest* by Oksana Rublova; and *The Blue Treasure* by Iryna Dzul – and proposes didactic approaches for studying them in educational institutions. Particular emphasis is placed on the fact that the biblical concept of the "world as God's creation" serves as a unifying theme across these eco-fairy tales; this concept shapes the value orientations of primary school students, fostering a caring attitude toward nature, responsible use of natural resources, environmental preservation, and adherence to moral principles. Through specific examples, the article examines how the eco-fairy tale genre acts as a tool for instilling Christian values in students: they analyze the actions of protagonists and modeled life situations, and – depending on the specific content of a given tale – engage in developing and implementing related projects. The article examines didactic approaches to the study of eco-fairy tales by primary school students, highlighting that pupils can study such works in an integrated manner across various subjects. It notes the diversity of possible lesson formats, including outdoor classes (open-air lessons), interview-style sessions, dramatizations, library activities, project-based learning, and others. Particular emphasis is placed on reflection as a form of feedback from students following their study of eco-fairy tales. The article also addresses the legislative aspect: fostering a caring attitude toward the environment and the state's natural resources is a component of spiritual and moral education (as outlined in the Law of Ukraine "On the Basic Principles of State Policy Regarding the Affirmation of Ukrainian National and Civic Identity") – in this instance, achieved through the medium of eco-fairy tales. The next step in the study and analysis of environmentally themed stories through the lens of Christian values is identified. Thus, eco-fairy tales serve as a significant tool for shaping spiritual values in schoolchildren.

Keywords: children's literature, eco-fairy tale, educational potential, Christian values, didactic approaches, environmental competencies.

© Sokhan H., Vasyl Stefanyk Carpathian National University, 2026.
CC BY Attribution 4.0 International

ВСТУП

Екологічні виклики в сучасному світі загалом і в Україні зокрема є моральною загрозою для людства, оскільки через війни, зміну клімату відбувається виснаження і зменшення природних ресурсів. Усе це впливає на якість життя не лише людей, а й тварин, цілої земної екосистеми. Відтак важливо, щоб література, зокрема дитяча, сприяла формуванню в школярів духовних цінностей, морально-етичного ставлення до природи, загалом екологічних компетентностей. Актуальність використання екоказки в освітньому процесі зумовлена її пізнавальним, емоційно-ціннісним та виховним потенціалом для молодших школярів. Казкова форма та відповідне змістове наповнення художнього твору дає змогу образно розкривати екологічні проблеми сучасности, формувати у дітей ціннісне ставлення до природи та відповідальну модель повсякденної поведінки. Варто звернути увагу на те, що в Законі України "Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності" дбайливе ставлення до довкілля та природних ресурсів держави є одним із напрямів духовно-морального виховання (Стаття 9), яке, в свою чергу, є складовою національно-патріотичного виховання. Відтак на законодавчому рівні врегульовано питання формування ціннісного ставлення до природи крізь призму духовності і моральності. Натомість запропоноване дослідження – це також спроба реалізації державної політики щодо формування моральних цінностей, екологічних компетентностей в школярів засобами художнього слова, зокрема екоказок.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Екоказки як жанр дитячої літератури є предметом багатьох наукових досліджень. Скажімо, Тетяна Качак та Тетяна Близнюк досліджували не лише жанрові особливості творів на екологічну тематику, а і їх вплив на формування ціннісних орієнтирів у молодших школярів. Дослідниці здійснили екокритичний аналіз повістей Галини Пагутяк ("Втеча звірів, або Новий бестіарій"), Андрія Бачинського ("Примари Чорної діброви") та Віктора Полянка ("Приборкання Кичери") (Качак & Близнюк, 2025; Kachak & Blyznyuk, 2025). Тетяна Качак, Христина Кульчак, Христина Попович розглянули екоказки як засіб формування християнських цінностей та екологічної свідомості молодших школярів, запропонували завдання для роботи з творами (Попович & Качак, 2025; Кульчак & Качак, 2021). А от Віталіна Кизилова дослідила динаміку екологічної проблематики в українській авторській казці новітнього періоду, наголосила на важливості формування екологічної компетентності в дітей (Кизилова, 2024). Таким чином екологічна тематика

дитячої літератури, її жанрові особливості, виховний потенціал є актуальними, необхідними і потребують нових досліджень.

МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

В українській дитячій літературі є чимало творів про природу, починаючи від українських народних казок і завершуючи творами сучасних авторів: Марії Людкевич “Зелена казка весни”; Марії Деленко “Казка про росинку Намистинку”; Наталії Ковтун “Молодий Барвінковий ліс і таємниця дружби”, Оксани Пасічник “Бобровий Міст Дружби” тощо. Одним із таких жанрів дитячої літератури є екоказка (екологічна казка), яку спробуємо дослідити. Мета статті – проаналізувати виховний потенціал екоказок для молодших школярів через різні контексти, зокрема біблійно-християнський (наскрізний мотив Бога як Творця світу), а також дидактичний, оскільки розглядатимемо різні методичні підходи до вивчення екоказок в закладах освіти з метою формування в школярів як духовних цінностей, так і читацької грамотності, розвитку їх творчого і критичного мислення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Для аналізу обрано екоказки о. Олега Кобеля “Врятований ліс”, “Первоцвіти”, “Захисник чистоти”, Христини Валько “Різдво у лісі”, Катерини Єгорушкіної “Арчі”, Олени Скулатової “Світлячок і Вітрячок”, Оксани Рубльової “Правічний ліс”, Ірини Дзуль “Блакитний скарб”. У перелічених творах наскрізною є ідея Бога як Творця прекрасного, доброго світу. У контексті біблійного вчення, усе, створене Богом, є добрим. А людина, створена на образ і подобу Божу, за задумом Творця, мала б оволодіти землею і панувати над усім Божим творінням (Біблія, 2007, с. 10). Таким чином, у задумі Бога людина – господар на землі, опікується природою як Божим творінням.

Біблійний концепт “світ як Боже творіння” є провідним в екоказках. Так, в екоказці Катерини Єгорушкіної “Арчі” один із головних героїв дідусь, підсумовуючи про те, як пес Арчі надихнув дітей сортувати сміття і таким чином “дбати про світ, подарований нам Творцем” (Єгорушкіна, 2019, с. 15). Олена Скуловатова в екоказці “Світлячок і Вітрячок” розкриває турботу про створений Богом світ на прикладі енергоефективного будинку Професора. А от наскрізним є образ Бога як Творця в екоказках Олега Кобеля. Для прикладу ідея всюдисущості Бога простежується в екоказці “Захисник чистоти” (Кобель, 2023, с. 8). Уже в екоказці “Первоцвіти” автор звертає увагу на те, що вся краса в світі є Божим даром (Кобель, 2020, с. 12), а нищення природи, зокрема свавільна рубка лісу, інтерпретується автором як зневага Творця в екоказці “Врятований ліс” (Кобель, 2019, с. 11). Одухотвореним є образ лісу в дитячих творах. Наприклад, в екоказці “Правічний ліс” Оксани Рубльової головний

герой дід застерігає людей, які спокусилися на гроші пана, від нищення лісу як створіння Бога, ліс асоціюється з життям (Рубльова, 2021, с. 6). А от в екоказці "Різдво у лісі" Христини Валько ліс стає не лише чарівним місцем різдвяної радості для дітей і тварин, а й сам також готувався до "Свята народження Творця усього живого" (Валько, 2020, с. 3). Така інтерпретація світу як прекрасного Божого творіння формує в школярів відповідні ціннісні орієнтири, а саме: з пошаною ставитись до Божих творінь, опікуватися ними, берегти довкілля. Адже, згідно з біблійним вченням, усе, що створив Бог, є добрим: "І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, – вельми добре воно!" (Біблія, 2007, с.10). І як продовження висловленого, коли ідеться про освітній процес, то слушною у цьому контексті є думка українського педагога Григорія Ващенка, який писав: "Думка про Бога та його величність приходить до людини перш за все при споглядданні Його творінь" (Ващенко, 2026, с. 80), у нашому випадку – споглядання краси природи через мистецьке слово екоказок.

Окрім того, що в екоказках наскрізним є образ Бога як Творця прекрасного світу, в окремих дитячих творах згадуються християнські свята, в основі яких біблійні події. Так в тій же екоказці "Різдво у лісі" Христини Валько є біблійний образ різдвяної зірки як передвісниці різдвяного свята. Якраз у Євангеліє від Матвія розповідається, як зоря вказала мудрецям місце народження Ісуса Христа (Біблія, 2007, с. 4). В екоказці саме батьки, які святково метушилися, нагадують білченяті Пундику, щоб довго не барився в лісі, бо незабаром Перша зоря. У підсумку, після пригод у лісі, родини білченяти Пундика і зайченяти Хрумтика зустрічали Різдвяну зірку, дякуючи Богу за можливість бути разом (Валько, 2020, с. 15). Школярі на прикладі пригоди двох тваринок з одного боку пригадують, які є християнські свята, зокрема Різдво Христове, а з іншого – вчаться зберігати родинні цінності (спільне святкування), плекати християнські традиції (радість Різдва Христового), дякувати Богу і радіти життю.

Читання екоказок, їх інтерактивна інтерпретація, робота з текстом сприяють формуванню в школярів християнських цінностей, а саме відповідальності перед самим собою, людьми і Богом, турботи про довкілля, уміння робити добро, любити природу, загалом радо ділитися Божими дарами з іншими. В основі таких цінностей є дотримання Божих заповідей і настанов. Для прикладу в екоказці Олега Кобеля "Первоцвіти" нищення природи, зокрема зривання первоцвітів весною, є порушенням Божої заповіді "Не кради!" Більше того, автор вказує на наслідок у разі порушення цієї заповіді: "Щоб уникнути біди, Бог сказав нам: 'Не кради!'" (Кобель, 2020, с. 10). А людей у створеному Богом світі інтерпретовано як дітей Бога, обдарованих ним і створених для добра в екоказці "Захисник чистоти" (Кобель, 2023, с. 8). Дід, головний герой екоказки "Правічний ліс", на прикладі такої екосистеми як ліс застерігає людей від недбалого ставлення до лісу як створіння Бога, бо тим люди накликають біду, збитки та борги (Рубльова, 2021, с. 9).

Така морально-етична цінність як відповідальність як перед самим собою, так і перед людьми і Богом інтерпретована в екоказках через змодельовані життєві ситуації. Приміром, екоказка про цінність води, раціональне її використання в екоказці Ірини Дзуль "Блакитний скарб". Ангел через сон допомагає зрозуміти Ангеліні, наскільки цінною є вода і наскільки необхідно її ощадливо використовувати. Дівчинка дізналася, як Айко і його брат важко отримують воду в Африці (Дзуль, 2018, с. 6). Пробудившись, Ангеліна робить висновок, що необхідно раціонально використовувати воду, бо є люди, для яких вода є великою цінністю і здобувається важко (Дзуль, 2018, с. 14-15). Під час читання та обговорення зі школярами екоказки "Блакитний скарб" Ірини Дзуль варто навести аналогії з сучасною Україною, яка також потерпає від браку води через війну, посуху, зміну клімату. Школярі можуть зробити етичний висновок: через нераціональне використання води одних страждають інші.

Уже про відповідальність людини перед Богом за довкілля, зокрема ліс, ідеться, для прикладу, в екоказці Олега Кобеля "Врятований ліс". Автор наголошує на тому, що Господь турбується про свої творіння, і разом з тим звертає увагу на те, що людина несе відповідальність перед Богом за життя тварин у лісі (Кобель, 2019, с. 12), а свавільна рубка лісу інтепретована як зневага Творця (Кобель, 2019, с. 10).

Досить цікавим є розуміння радості не стільки як базової емоції людини, а як християнської цінності. Більше того, уміння радіти – це одна із християнських настанов. Апостол Павло в одному з послань пише: "Завжди радійте. Безперестанно моліться. Подяку складайте за все" (Біблія, 2007, с. 257). В екоказці Олега Кобеля "Первоцвіти" якраз простежується мотив радості від краси світу як Божого дару (Кобель, 2020, с. 12). А от в екоказці "Різдво у лісі" Валько Христини чарівний ліс стає місцем не тільки різдвяної пригоди головних героїв, а й святкової радості для тварин (Валько, 2020, с. 3).

Отож, формування християнських цінностей засобами екоказок – це один із способів сформувати ціннісні екологічні орієнтири в молодших школярів.

Спробуємо розглянути, яким чином можна вивчати екоказки з молодшими школярами, розглянемо кілька дидактичних підходів. Учителі можуть запропонувати учням вивчати екоказки інтегровано, як на уроках мовно-літературної галузі, так і природничої чи соціальної і здоров'язбережувальної, або ж на позаурочних заняттях: годинах спілкування, виховних заходах тощо. Окремо варто звернути увагу і на програмне забезпечення курсів за вибором. Для прикладу, у навчальних програмах духовно-морального спрямування (Сохань та ін, 2022) запропоновано чимало тем про шанобливе ставлення до природи, турботу про довкілля, відпочинок на природі. Відтак учитель, розкриваючи зміст тої чи іншої теми, може використати екоказки як основний матеріал, в основі яких біблійний контекст.

То ж яким чином можна формувати в школярів ціннісні орієнтири, навчити учнів робити етичні висновки, а тим самим і розвивати екологічну компетентність, читацьку грамотність засобами екоказок? Найперше нестандартними підходами до проведення занять (уроків, годин спілкування, виховних заходів). Наприклад, читання і вивчення екоказок про ліс (О. Кобель "Врятований ліс", Рубльова О. "Правічний ліс", Валько Х. "Різдво у лісі") можна провести у тому ж лісі на галявині, аби дозволяли погодні умови і безпечне довкілля: зокрема ідеться про відсутність повітряних тривог під час таких занять, а також важливо ознайомити школярів з правила поведінки на природі. Адже учні мають змогу перебувати у тому довкіллі, про яке читають, бачать на власні очі, можуть порівнювати прочитане з побаченим наживо, а це добрий досвід. Ідеться про так звані виїзні уроки на природі, заняття просто неба, пленерні уроки, про які свого часу писав Василь Сухомлинський, називав їх уроками мислення на природі. Учні читають казку, обговорюють, прочитане порівнюють з довкіллям, в якому вони перебувають, аналізують змодельовані життєві ситуації. Такі виїзні заняття розвивають не лише творче, критичне, асоціативно-образне мислення школярів, їх мовлення, а й формують сприйняття лісу як живої істоти, прекрасної екосистеми, розвивають емпатію, увагу та спостережливість. Слушною до такої форми роботи є думка Анни-Марії Богосвятської: "Головна особливість пленерного уроку: підключення всіх каналів сприйняття: зір, слух, смак, нюх, дотик, інтуїція. Вони націлені на цілісне, двопівкульне сприйняття інформації – логічне й образне; на розуміння багатств навколишнього світу в усіх його проявах" (Богосвятська, 2019, с. 5). На таких заняттях просто неба школярі можуть не лише читати екоказки, обговорювати, спостерігати, а й створювати малюнки на основі прочитаного, – такий підхід формує ще й естетичне сприйняття світу. Цікавою може бути робота з ілюстраціями для школярів молодшого віку: намалюй епізод екоказки, за малюнками перекажи екоказку, розмісти у сюжетній послідовності малюнки тощо. Щоб більше зацікавити школярів, розвивати в них читацьку грамотність, читання екоказок можна зробити інтерактивним, наприклад, через рольове читання, інсценізацію.

Зацікавити школярів може заняття у форматі інтерв'ю з автором екоказок як офлайн, так і онлайн. За допомогою питань, відповідей учні можуть дізнатися не лише історію написання відповідної екоказки, а й процес створення екоказки, цікаві факти, плани автора. Інший формат такого уроку – інтерв'ю з героєм екоказки. Таке заняття потребує випереджувального завдання і попередньої підготовки школярів: ідеться не лише про читання екоказки, а й критичне осмислення прочитаного, підготовку додаткового матеріалу про те чи інше явище, процеси, а це вже спільна робота вчителя та школяра, який зіграє роль певного персонажа. Ось приклад: школяр побуде в ролі Професора з екоказки Олени Скулатової "Світлячок і Вітрячок", який утеплив свій будинок напередодні зими (Скулатова, 2024, с. 7), відтак зробив свій будинок

енергоефективним, а це відповідно ощадливе використання енергії, води, тепла. (Скулатова, 2024, с. 11). До речі, тема актуальна зараз Україні, зокрема в час війни. Ось перелік орієнтовних запитань до Професора-школяра: Енергоефективний будинок – який він? Для чого утеплювати будинки? Розкажи про світлодіодні енергоощадні лампочки. Навіщо їх використовувати? Як енергоефективний будинок, енергоощадні лампочки допомагають берегти природу? А яким чином ти використав би заощаджені кошти? Щоб дати відповіді на ці запитання, учню під керівництвом учителя потрібно провести дослідницьку роботу про енергоефективні будинки та енергоощадні лампочки. Схожу методику можна використати і до інших персонажів екоказок, наприклад, їжачка Гачка з екоказок о. Олега Кобеля "Врятований ліс", "Первоцвіти", "Захисник чистоти". Таке заняття можна інтерактивно провести навіть на галявині в лісі, а це вже поєднання і екскурсії, і інтерв'ю, і уроку на природі.

Не менш цікавим є урок-інсценізація, на якому учні за допомогою рольової гри відтворюють сюжетні епізоди екоказки. Передує такій інсценізації вибір твору, робота з текстом, розподіл ролей. На таке заняття можна запросити й батьків учнів, однолітків, педагогів, які також можуть долучитися і до інсценізації, і до обговорення екологічних проблем, піднятих в інсценізованій екоказці. Приміром, весною актуальною буде тематика екоказки о. Олега Кобеля "Первоцвіти", а взимку, напередодні Різдва Христового, – екоказка Христини Валько "Різдво у лісі". Такий підхід сприяє кращому запам'ятовуванню змісту екоказки, і формує в учасників освітнього процесу цінності повсякденної поведінки: турбота про довкілля, взаємодопомога, відповідальність за слова та вчинки, спільне святкування важливих подій.

Цікаве заняття з читання екоказок можна провести в бібліотеці. Школярі не лише читають казку, а й ознайомлюються з новими виданнями екоказок: розповідь бібліотекаря, виставка книг на стелажах, читання окремих фрагментів екоказок тощо.

Одним із методичних підходів, який можна використати під час вивчення молодшими школярами екоказок, – це проєктна діяльність як колективна діяльність школярів, спрямована на створення конкретного продукту впродовж певного часу. Притому варто звернути увагу, що автори до екоказок додають запитання і завдання для школярів. Питання для обговорення, поради і завдання стосуються не лише школярів, педагогів, а й батьків учнів, їх друзів. Наприклад, одне із завдань – це обговорити з батьками, вчителями та друзями, як зберегти довкілля (Кобель, 2023, с. 13). Виконання таких завдань – це реалізація педагогіки партнерства в освітньому процесі. Школярі під керівництвом учителя можуть розробити проєкт на екологічну тематику й реалізовувати його упродовж навчального року. Скажімо, зробити урни для сортування сміття, розфарбувати їх або долучатися до прибирання територій, зокрема напередодні свят (так звана толока) тощо. При укладанні проєктів

можна скористатися як порадами та завданнями, які запропоновані авторами екоказок, або ж методичними матеріалами для духовно-відпочинкових таборів (Щур, 2014). Вивчення екоказок через проєктну діяльність не лише формуватиме в учнів читацьку грамотність, а й комунікативні, громадянські, екологічні компетентності крізь призму християнських цінностей.

Який тип заняття вчитель не обрав би для вивчення екоказки, необхідно звернути на таку важливу складову як рефлексію – зворотній зв'язок від учнів після вивчення екоказок. Школярів варто запитати, що нового чи цікавого вони дізналися про природу (наприклад, дефіцит води в окремих місцевостях (Дзуль, 2018, с. 6), або цінність первоцвітів (Кобель, 2020, с. 9); де приклади, наведені в екоказках, можуть знадобитися їм у житті, а це не смітити у лісі (Кобель, 2023, с. 10–11), не купувати зайві речі (Кобель, 2023, с. 12), сортувати сміття (Єгорушкіна, 2019, с. 11, 14), прибирати за собою на місцях відпочинку (Валько, 2020, с.8-9), берегти первоцвіти (Кобель, 2020, с. 9). А також школярі вчаться аналізувати мотиви добрі і погані вчинків героїв, а саме: збагатитися через вирубку лісу (Кобель, 2019, с. 5; Рубльова, 2021, с. 7), нераціонально використовувати воду задля цікавості (Дзуль, 2018, с. 2–3), ощадливо використовувати енергію (Скулатова, 2024, с. 11). Така форма рефлексії сприяє формуванню емпатії через власне ставлення до окремих епізодів екоказок: учні можуть поділитися досвідом, чи стикалися вони з чимось подібним у житті, які етичні висновки можуть зробити для себе.

Запропоновані дидактичні підходи до вивчення екоказок у закладах освіти можуть слугувати орієнтиром для роботи зі школярами. А наступним кроком у вивченні і дослідженні екологічної етики у школярів крізь призму християнських цінностей буде аналіз оповідань на відповідну тематику. Як от для прикладу оповідання для дітей молодшого і середнього шкільного віку Литвин Марія "Подорож на лівий берег" (Литвин, 2025, с. 1–80), в яких ідеться про підрив греблі Каховської ГЕС, нелегку долю дітей, які опинилися у складній життєвій ситуації через війну в Україні. Але це вже тема окремого дослідження.

ВИСНОВОК

Отже, сучасні українські екоказки є важливим засобом формування в школярів духовно-моральних цінностей (відповідальності перед самим собою, людьми і Богом, бережливого ставлення до природи, поваги до тварин, ощадливе використання природних ресурсів), в основі яких дотримання Божих заповідей, зокрема "Не кради!". А використання в освітньому процесі запропонованих дидактичних підходів, а це, наприклад, вивчення екоказки на пленерних заняттях, в бібліотеці, у форматі інтерв'ю, через проєктну діяльність, рефлексію, сприятиме формуванню в учнів зацікавленості як самим процесом читання екоказки, так і її виховним потенціалом.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

Біблія (2014). Переклад Огієнко І. ВБФ "Східноєвропейська гуманітарна місія".

Богосвятська, А.-М. І. (2019). *Пленерні уроки – уроки мислення серед природи*. *Методичний посібник.* Академія гармонізації особистості.

Ващенко, Г. (2006). *Виховний ідеал*. Т.1. Камула.

Дзусь, І. (2018). *Блакитний скарб: Казка*. Ілюст. М. Качмар, Бюро УГКЦ з питань екології.

Валько, Х. (2020). *Різдво у лісі* / ілюстр. Х.Валько; Бюро УГКЦ з питань екології. Фоліант.

Єгорушкіна, К. (2019). *Арчі: екоказка*/ Іл. О. Власюк. 2-е вид. Бюро УГКЦ з питань екології. Коло.

Качак, Т., & Близнюк, Т. (2025). Від казки до екокритики: аналіз повістей про природу Г. Пагутяк, А. Бачинського, В. Полянка. *Вісник науки та освіти*. № 2 (32). С. 281 – 294. https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2(32)-281-294

Кизилова, В. (2024). Екологічна казка в системі української літератури для дітей і юнацтва: типологія, функції. *Причорноморські філологічні студії,* 5, 51-59. https://doi.org/10.32782/bsps-2024.5.7

Кобель о. Олег. (2019). *Врятований ліс: екоказка*. Ілюстр. Б. Бондар. Бюро УГКЦ з питань екології. Коло.

Кобель о. Олег. (2023). *Захисник чистоти: екоказка.* Ілюстр. Б. Бондар. Бюро УГКЦ з питань екології. Фоліант.

Кобель о. Олег. (2020). *Первоцвіти: екоказка.* Ілюстр. Б. Бондар. Бюро УГКЦ з питань екології. Фоліант.

Кульчак, Х., & Качак, Т. (2021) Дитяча література як засіб формування християнських цінностей у молодших школярів. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers "ΛΟΓΟΣ" with Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference* (Vol. 2, pp. 43 – 48). P.C. Publishing House & European Scientific Platform. https://doi.org/10.36074/logos-29.10.2021.v2

Литвин, М. (2025). *Подорож на лівий берег.* Свічадо.

Попович, Х., & Качак, Т. (2025) Екоказки як засіб формування християнських цінностей та екологічної свідомості молодших школярів. *Освітня інноватика*. *Українсько-польський збірник студентських наукових праць* / за заг. ред. проф. Будник О.Б.; літ. ред. проф. Качак Т. Б. Центр інноваційних освітніх технологій "PNU EcoSystem", 8, 66 -75.

Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: Закон України від 13 грудня 2022 року № 2834-IX. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text

Рубльова, О. (2021). *Правічний ліс: екоказка*. Ілюстр. Х. Валько. Бюро УГКЦ з питань екології. Коло.

Скуловатова, О. (2024) *Світлячок і Вітрячок: екоказка*. Ілюстр. М. Фляк. Бюро УГКЦ з питань екології. Фоліант.

Сохань, Г., Гусаков, І., Гусак М., Пономарьова, М., & Кушнір, І. (2022) *Навчальна програма курсу за вибором "Основи християнської етики. 1-11 класи" для закладів загальної середньої освіти.* https://surl.li/ihhhag

Щур, О. (2014). *Перекотибус: Посібник для проведення духовно-відпочинкового табору "Веселі канікули".* Видавництво "Дон Боско".

Kachak, T., & Blyznyuk, T. (2025). Eco-Rebels in Contemporary Ukrainian Children's Literature as a Tool for Forming Readers' Eco-Activity. *Humanities*, 14 (6), 124. https://doi.org/10.3390/h14060124

REFERENCES

The Bible (2014). Translated by I. Ohiienko. All-Ukrainian Charitable Foundation “Eastern European Humanitarian Mission” [in Ukrainian].

Bohosviatska, A.-M. I. (2019). *Plein-air lessons – lessons of thinking amidst nature. Methodological guide.* Academy of Personality Harmonization [in Ukrainian].

Vashchenko, H. (2006). *The Educational Ideal*. Vol. 1. Kamula [in Ukrainian].

Dzus, I. (2018). *The Blue Treasure: A Fairy Tale*, Illus. M. Kachmar. UGCC Bureau for Environmental Issues Publishing House [in Ukrainian].

Valko, Kh. (2020). *Christmas in the Forest*, Illus. Kh. Valko. UGCC Bureau for Environmental Issues. Foliant [in Ukrainian].

Yehorushkina, K. (2019). *Archie: An Eco-Tale*. Illus. O. Vlasiuk. 2nd ed. UGCC Bureau for Environmental Issues. Kolo [in Ukrainian].

Kachak, T., & Blyznyuk, T. (2025). Eco-Rebels in Contemporary Ukrainian Children’s Literature as a Tool for Forming Readers’ Eco-Activity. *Humanities*, 14 (6), 124. https://doi.org/10.3390/h14060124

Kachak, T., & Blyznyuk, T. (2025). From Fairy Tale to Ecocriticism: An Analysis of Nature-Themed Novellas by H. Pahutiak, A. Bachynskyi, and V. Polianko. *Bulletin of Science and Education*, 2 (32), 281–294. https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2(32)-281-294 [in Ukrainian].

Kyzylova, V. (2024). The ecological fairy tale in the system of Ukrainian literature for children and youth: typology and functions. *Black Sea Philological Studies*, 5, 51–59. https://doi.org/10.32782/bsps-2024.5.7 [in Ukrainian].

Kobel, Fr. Oleh. (2019). *The Saved Forest: An Eco-Fairy Tale*, Illus. B. Bondar. UGCC Bureau for Environmental Issues. Kolo [in Ukrainian].

Kobel, Fr. Oleh. (2023). *Guardian of Purity: An Eco-Fairy Tale*. Illus. B. Bondar. UGCC Bureau for Environmental Issues. Foliant [in Ukrainian].

Kobel, Fr. Oleh. (2020). *Early Spring Flowers: An Eco-Fairy Tale*. Illus. B. Bondar. UGCC Bureau for Environmental Issues. Foliant [in Ukrainian].

Kulchak, Kh., & Kachak, T. (2021) Children’s literature as a means of fostering Christian values in primary school students. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers "ΛΌГОΣ" with Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference* (Vol. 2, pp. 43 – 48). P.C. Publishing House & European Scientific Platform. https://doi.org/10.36074/logos-29.10.2021.v2 [in Ukrainian].

Lytvyn, M. (2025). *Journey to the Left Bank*. Svichado [in Ukrainian].

Popovych, Kh., & Kachak, T. (2025) Eco-fairy tales as a means of fostering Christian values and environmental awareness in primary school students. *Educational Innovation: Ukrainian-Polish Collection of Student Research Papers / General ed. Prof. O. B. Budnyk; literary ed. Prof. T. B. Kachak. “PNU EcoSystem” Center for Innovative Educational Technologies*, 8, 66–75 [in Ukrainian].

On the Basic Principles of State Policy Regarding the Affirmation of Ukrainian National and Civic Identity: Law of Ukraine dated December 13, 2022, No. 2834-IX. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text [in Ukrainian].

Rublova, O. (2021). *The Primeval Forest: An Eco-Tale*, Illus. Kh. Valko. UGCC Bureau for Environmental Issues. Kolo [in Ukrainian].

Skulovatova, O. (2024) *Firefly and Little Windmill: An Eco-Tale*. Illus. M. Fliak. UGCC Bureau for Environmental Issues. Foliant [in Ukrainian].

Sokhan, H., Husakov, I., Husak, M., Ponomarova, M., & Kushnir, I. (2022) *Curriculum for the elective course "Fundamentals of Christian Ethics: Grades 1–11" for general secondary education institutions.* https://surl.li/ihhhag [in Ukrainian].

Shchur, O. (2014). *Perekotybus: A Guide for Conducting the "Cheerful Holidays" Spiritual and Recreational Camp.* Don Bosco Publishing House [in Ukrainian].

Halyna Sokhan, Candidate of Philological Sciences, Head of the Department of Social Studies Education at the Lviv Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Ukraine.
ORCID: https://orcid.org/0009-0007-3777-1983
E-mail: galasoh@gmail.com

Сохань, Г. (2026). Виховний потенціал екоказки та дидактичні підходи до її вивчення. *Дитяча література: інтердисциплінарний дискурс*, 3 (2), 149 – 159.

У статті проаналізовано виховний потенціал екоказок о. Олега Кобеля "Врятований ліс", "Первоцвіти", "Захисник чистоти", Христини Валько "Різдво у лісі", Катерини Єгорушкіної "Арчі", Олени Скулатової "Світлячок і Вітрячок", Оксани Рубльової "Правічний ліс", Ірини Дзуль "Блакитний скарб" та запропоновано дидактичні підходи до їх вивчення в закладах освіти. Передусім акцентовано на тому, що біблійний концепт "світ як Боже творіння" є наскрізним в екоказках, а це визначає ціннісні орієнтири молодших школярів, зокрема їх дбайливе ставлення до природи, відповідальне використання природніх ресурсів та збереження довкілля, дотримання моральних настанов. На конкретних прикладах проаналізовано, яким чином екоказка як жанр є засобом формування в учнів християнських цінностей: школярі аналізують вчинки головних героїв, змодельовані життєві ситуації, відповідно до змістового наповнення тої чи іншої екоказки, а також долучаються до створення проєктів та їх реалізації.

У статті розглянуто дидактичні підходи до вивчення екоказки молодшими школярами, акцентовано на тому, що вивчати такі твори учні можуть інтегровано на різних предметах, а форма заняття може бути різноманітною: уроки на природі (пленерні уроки, заняття просто неба), заняття у форматі інтерв'ю, урок-інсценізація, заняття в бібліотеці, проєктна діяльність та інші. Окремо наголошено на рефлексії як зворотному зв'язку від учнів після вивчення школярами екоказок. У статті також зазначений і законодавчий аспект: дбайливе ставлення до довкілля та природних ресурсів держави є одним із напрямів духовно-морального виховання (Закон України "Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності"), у нашому випадку – засобами екоказок. Визначено наступний крок у вивченні і дослідженні оповідань на екологічну тематику крізь призму християнських цінностей. Отож, екоказки є важливим засобом формування духовних цінностей у школярів.

Ключові слова: дитяча література, екоказка, виховний потенціал, християнські цінності, дидактичні підходи, екологічні компетентності.

Sokhan, H. (2026). The Educational Potential of Eco-Fairy Tale and Didactic Approaches to Studying It. *Children's Literature: Interdisciplinary Discourse*, 3 (2), 149 – 159.

Received: October 09, 2026; **Accepted:** November 16, 2026; **Published:** November 26, 2026.